

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา

LEARNING ACHIEVEMENT OF STUDENTS ACTING ON TRISIKKHA IN 3rd

CLASSED SECONDARY SCHOOL

พระมหาอนันท์ อานนโท (ศรีชาติ)

Phramaha Arnon Arando (Srichad)

ผุสดี จิระวัฒนกิจ

Pusadee Jirawatanakit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี

Buddhaphanya Sri Thawarawadee Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail : arnonarnanto@gmail.com

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือตัวชี้วัดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการออกแบบวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และการนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

บทความนี้ต้องการชี้ให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม เรื่องการสวดมนต์แปลแผ่เมตตา การบริหารจัดการและเจริญปัญญา ผู้เขียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองและนำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาก่อนเรียน-หลังเรียนมาเปรียบเทียบกัน จากกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน ซึ่งคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้, ไตรสิกขา, ผลสัมฤทธิ์

Abstract

Learning management is an important process in applying the curriculum into practice to allow learners to be knowledgeable and have ability according to learning standards or key performance indicators of learners and desirable characteristics as specified in the Basic Education Core Curriculum 2008 which based on the principle that students are the most important according to the belief that everyone has the ability to learn and able to develop oneself and must seize the benefits to students. The learning management process must therefore encourage learners to develop naturally and to their full potential by realizing the differences between people and brain development, emphasizing the importance of both knowledge and morality. The teacher must try to select the learning process and learning design that is consistent with the potential and context of the learner by using a variety of educational media and the design, measurement and evaluation in order to develop learners to have quality in accordance with the learning standards of all 8 learning groups and leading to the development of important competencies of learners and desirable characteristics (Office of the Basic Education Commission Ministry of Education, 2009)

This article has an objective to state the achievement of grade 9 students receiving learning activities according to the Tri-Sika principle in the subject of Social Studies, Religion and Culture in the Subject of: Religion, Moral, Ethics, Prayer of Translated Compassionate Mental and Progressive Mind Management. The author organized self-learning activities and compared the results of pre-school-post-learning achievement from the same sample which the student's post-test scores were higher than before studying with statistical significance at the level of .05

Keywords : Learning Activity Management, Tri-Sika, Achievement

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี

และมีทักษะชีวิต 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (สิริวรรณ ศรีพหล, 2548 : 54)

หลวงพ่อบุทธทาสภิกขุ (2554 : 209) ได้บรรยายว่า ศิล สมาธิ ปัญญา เป็นองค์ประกอบที่เป็นไปต่อเนื่องอาศัยกันโดยตลอดแยกจากกันไม่ได้ และจะผลักดันกันไปโดยจะตั้งต้นที่ใดก็ได้ เช่น มีปัญญาก็จะทำให้เรารู้จักรักษาศีล ทำให้มีสมาธิง่าย มีสมาธิก็ทำให้มีปัญญาสูงขึ้น ปัญญาที่สูงขึ้นจะส่งผลให้ศีลบริสุทธิ์ขึ้นเป็นวงจรเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาที่ใช้ขบวนการฝึกด้วยหลักไตรสิกขาจะทำให้ผู้ที่กระทำอยู่มีปัญหาหลักหนีจากอบายมุข มีความนึกคิดเรียนรู้ได้เร็วไม่มัวแต่ไปคิดเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนตั้งใจจดจ่อกับการสอนของครูในรายวิชานั้น ๆ ทำให้เด็กสามารถพัฒนาได้มากกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการฝึกเพราะในสังคมแต่ละที่ล้วนมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาสังคมเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งเหตุการณ์เหล่านั้นเองที่เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนออกไปรวมไปถึงสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กขาดสมาธิในการเรียนและเด็กไม่สามารถพัฒนาอย่างเต็มกำลัง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดหมายเพื่อนำแนวทางไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วยศีล สมาธิ และปัญญา มาจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคมการปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นมีความอดทนอดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้เขียนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ตามหลักไตรสิกขาที่อาศัยหลักการ 3 อย่างคือ ศีล สมาธิและปัญญา ให้นักเรียนรู้จักการบริหารจิตและเจริญปัญญา ฝึกจิตให้มีสมาธิและรู้จักการเจริญปัญญา มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต มีการเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความประพฤติถูกต้อง ใฝ่เรียนรู้ รู้จักการใช้หลักเหตุผลในการดำเนินชีวิต และสามารถนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้สืบต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้เขียนบทความได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาดำรง แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ วิธีการ รูปแบบการประเมิน ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วย

กระบวนการปฏิบัติและหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพ ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ตามหลักไตรสิกขา วิธีการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ และแผนจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยกระบวนการปฏิบัติเพื่อนำมาใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการปฏิบัติที่ประกอบด้วย สารสำคัญ มาตรฐาน ตัวชี้วัด จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดการประเมินผล กิจกรรมเสนอแนะ บันทึกหลังการสอน นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ ที่ปรึกษาและให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้และด้านเนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแผนการสอนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความ เหมาะสมอีกครั้ง หลังจากนั้นจึงได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการลงพื้นที่ ซึ่งมีขั้นตอนการ ดำเนินงานดังต่อไปนี้

1) การติดต่อและประสานงานผู้อำนวยการ โรงเรียนทวีวัฒนา แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร เพื่อจะนำเครื่องมือเข้าไปทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย

2) การนำเครื่องมือ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ให้ผู้เรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากผู้เรียนจำนวน 20 คน และได้รับคืนครบตามจำนวน

3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา โดยใช้ T-test

ผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที่ (t-test) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทวีวัฒนา แขวงช่อง นนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่า ที่ (t-test)

กลุ่มทดลอง	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t-test
ก่อนเรียน	19.8	3.46	9.32
หลังเรียน	28.3	1.97	

จากตารางพบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทิววัฒนา แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 28.3 สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 19.8 และเมื่อทดสอบหาค่าที (t-test) พบว่า t เท่ากับ 9.3 สูงกว่า $t(38, 0.05) = 2.10$ มีค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทิววัฒนา แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร เป็นกระบวนการที่เรียนรู้เป็นไปในลักษณะของการบูรณาการ การอาศัยซึ่งกันและกัน ที่ประกอบด้วยศีล สมาธิ ปัญญา ที่สร้างและพัฒนาขึ้นเป็นคู่มือการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขาอย่างเป็นขั้นตอน อาศัยหลักการและทฤษฎีการสอนตามหลักไตรสิกขาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการปฏิบัติฝึกหัดอบรมด้วยหลักของศีล สมาธิ ปัญญา ทั้ง 3 อย่างนี้อาศัยกันและกัน เพราะศีล เป็นการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมหรือการเรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้ออาทร พร้อมทั้งจะให้กำลังใจและให้อภัยแก่กัน การสำรวจระวังทั้งทางคำพูดและการกระทำการยอมรับสำนึกผิด ก่อให้เกิดพัฒนาการทางด้านพฤติกรรมไม่ให้เกิดเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น สมาธิเป็นการเรียนรู้ทางด้านจิตใจ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ความขยันหมั่นเพียรไม่ทอดทิ้ง มีความอดทน ต่อภาระงาน ต่อคนและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาหรือทำให้เกิดคุณธรรมในจิตใจ อันนำไปสู่ภาวะความสุขสดชื่น แจ่มใสผ่องใสในจิตใจ ตั้งมั่นเป็นสมาธิ ปัญญา เป็นการเรียนรู้ที่มาจากกระบวนการสังเกต สำรวจ การคิดการพิจารณาไตร่ตรองการตัดสินใจอย่างเป็นเหตุเป็นผลเป็นระบบ เกิดการคิดสร้างสรรค์ขึ้นงาน

การจดบันทึกให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ประมวลผล สามารถนำเสนอถ่ายทอดได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล เกิดประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย นอกจากนี้ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญเลิศ จีระภัทร์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ในการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผู้เรียนในการเรียนรู้สาระคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นการวิจัยเชิงทดลองกับประชากรนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเต็มรักศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ระยะเวลาการวิจัยระหว่าง เดือนตุลาคม 2556 ถึงเดือนกันยายน 2557 การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา มีการปรับปรุงทั้งปรีดไผ่สะ ทั้งแบบฝึก ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน โดยห้องที่ 1 มีการปรับปรุงเล็กน้อย และห้องที่ 2 มีการปรับปรุงมาก ทำให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย ความตั้งใจเรียน และความรับผิดชอบดี

ขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระคณิตศาสตร์ของผู้เรียนห้องที่ 1 และห้องที่ 2 ดีขึ้น โดยผู้เรียนห้องที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นมากกว่าห้องที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา พบว่า หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วเมื่อนำผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาก่อนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งคะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ ทักษะ ได้คิดและลงมือปฏิบัติทำกิจกรรม โดยนักเรียนนำความพร้อมจากขั้นต้นด้วยการควบคุมสติให้ระลึกรู้ และมีใจจดจ่ออยู่กับการปฏิบัติกิจกรรมโดยไม่สนใจสิ่งรบกวนทั้งภายในและภายนอก จนนักเรียนทำกิจกรรมฝึกทักษะด้วยความรู้ความเข้าใจ ตามความเข้าใจในกฎเกณฑ์ และความมุ่งหมายของสิ่งที่เกี่ยวข้อง ทำโดยมีการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา พบว่า หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วเมื่อนำผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาก่อนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งคะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ ทักษะ ได้คิดและลงมือปฏิบัติทำกิจกรรม โดยนักเรียนนำความพร้อมจากขั้นต้น ด้วยการควบคุมสติให้ระลึกรู้ และมีใจจดจ่ออยู่กับการปฏิบัติกิจกรรม โดยไม่สนใจสิ่งรบกวนทั้งภายในและภายนอก จนนักเรียนทำกิจกรรมฝึกทักษะด้วยความรู้ความเข้าใจ ตามความเข้าใจในกฎเกณฑ์ และความมุ่งหมายของสิ่งที่เกี่ยวข้อง ทำโดยมีการคิดพิจารณา ไตร่ตรองอย่างรอบคอบสอดคล้องกับแนวคิดของปุณณวัช ทัฬหวัช (2554) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องกฎหมายอาญาน่ารู้และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้เรื่องกฎหมายอาญาน่ารู้ หลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบไตรสิกขาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาอยู่ในระดับสูง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทิววัฒนา แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีพฤติกรรม มีทักษะ เจตคติอยู่ในระดับที่ดี สะท้อนให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาที่เรียนรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา ครอบคลุมเนื้อหา ผลการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ มีเวลาเรียนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาสาระเข้าใจง่าย ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาทางด้านร่างกายจิตใจและสติปัญญาเป็นอย่างดี

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เป็นกระบวนการที่เรียนรู้เป็นไปในลักษณะของการบูรณาการที่ประกอบด้วยศีล สมาธิ ปัญญา ทั้ง 3 อย่างนี้อาศัยกันและกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์การเรียนรู้ โดยศีล คือ ตัวกำหนดกฎเกณฑ์กฎระเบียบในห้องเรียนทำให้บรรยากาศในห้องเรียนเกิดความน่าสนใจและใฝ่เรียนรู้ สมาธิ เป็นตัวกำหนดให้นักเรียน เกิดความตั้งใจ ตั้งมั่นในการร่วมกระบวนการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดกิจกรรมนั้น ๆ ส่วนปัญญาเมื่อนักเรียนมีศีลและสมาธิในห้องเรียน ผลที่ตามมาคือประสิทธิผลในการเรียนหรือตัวปัญญานั้นเอง

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น
- 2) ควรนำผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาไปเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อื่นที่ไม่ได้ใช้หลักไตรสิกขาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) ควรสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- บุญเลิศ จีรภัทร์. (2559). การจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในการเรียนรู้สาระคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 12 (2).
- ปทุมวัน ทพัธวัช. (2554). *การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายอาญาน่ารู้ และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา*. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- พุทธทาสภิกขุ. (2554). *จิตภาวนาเพื่อพัฒนาสมาธิ*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.

สิริวรรณ ศรีพหล. (2559). การพัฒนาจิตสำนึกของความเป็นพลโลกสำหรับเยาวชนตามแนวพุทธ.

วารสารวิชาการ. ม.ป.พ.

สุวิทย์ มูลคำ. (2559). การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. กรุงเทพมหานคร: อี เค บั๊คส์.